

Materiál na rokovanie

Mestského zastupiteľstva v Žiline

Číslo materiálu: ____/2020

K bodu programu

Návrh všeobecne záväzného nariadenia mesta Žilina, ktorým sa mení Všeobecne záväzné nariadenie č. 15/2009 o udržiavaní všeobecnej čistoty, ochrany zelene a poriadku na území mesta Žiliny

Materiál obsahuje:

1. Návrh na uznesenie
2. Dôvodová správa
3. Prílohy
4. Materiál

Materiál prerokovaný v komisii:

Komisia sociálna, zdravotná a bytová
Komisia školstva a mládeže
Komisia životného prostredia

Predkladá:

Mgr. Ing. Peter Ničík, poslanec MZ v Žiline
Ing. arch. Dušan Maňák, poslanec MZ v Žiline
Ing. Ján Ničík, poslanec MZ v Žiline
Mgr. Iveta Martinková, poslankyňa MZ v Žiline
Mgr. Zuzana Balogová, poslankyňa MZ v Žiline
Ing. Ľuboš Plešinger, poslanec MZ v Žiline
Ing. František Talapka, poslanec MZ v Žiline
Ing. Ľubomír Bechný, poslanec MZ v Žiline
Mgr. Dominik Hriník, poslanec MZ v Žiline
Ing. Barbora Birnerová, PhD., poslankyňa MZ v Žiline
Mgr. Martin Barčík, poslanec MZ v Žiline
Mgr. Miriam Šuteková, poslankyňa MZ v Žiline
Mgr. Vladimír Randa, poslanec MZ v Žiline
Mgr. Jana Filipová, poslankyňa MZ v Žiline
PaedDr. Ľudmila Chodelková, poslankyňa MZ v Žiline
Mgr. Igor Habánik, poslanec MZ v Žiline

Zodpovední za vypracovanie:

Mgr. Ing. Peter Ničík, poslanec MZ v Žiline
Ing. arch. Dušan Maňák, poslanec MZ v Žiline
Ing. Ján Ničík, poslanec MZ v Žiline
Mgr. Iveta Martinková, poslankyňa MZ v Žiline
Mgr. Zuzana Balogová, poslankyňa MZ v Žiline
Ing. Ľuboš Plešinger, poslanec MZ v Žiline
Ing. František Talapka, poslanec MZ v Žiline
Ing. Ľubomír Bechný, poslanec MZ v Žiline
Mgr. Dominik Hriník, poslanec MZ v Žiline
Ing. Barbora Birnerová, PhD., poslankyňa MZ v Žiline
Mgr. Martin Barčík, poslanec MZ v Žiline
Mgr. Miriam Šuteková, poslankyňa MZ v Žiline
Mgr. Vladimír Randa, poslanec MZ v Žiline
Mgr. Jana Filipová, poslankyňa MZ v Žiline
PaedDr. Ľudmila Chodelková, poslankyňa MZ v Žiline
Mgr. Igor Habánik, poslanec MZ v Žiline

NÁVRH NA UZNESENIE

Uznesenie č. ___/2020

Mestskému zastupiteľstvu v Žiline

I. Schvaľuje

1. Všeobecne záväzné nariadenie mesta Žilina, ktorým sa mení Všeobecne záväzné nariadenie č. 15/2009 o udržiavaní všeobecnej čistoty, ochrany zelene a poriadku na území mesta Žiliny.

DÔVODOVÁ SPRÁVA:

VZN mesta Žilina č.4/2016, schváleným MZ 15.2.2016, ktorým sa dopĺňalo VZN mesta Žilina č. 15/2009 o udržiavaní všeobecnej čistoty, ochrany zelene a poriadku na území mesta Žiliny, došlo na území mesta Žilina k zákazu používania pyrotechnických výrobkov kategórie F2 a F3 s výnimkou dní 31.12. a 1.1. V predkladanej zmene VZN predkladateľa navrhujú rozšíriť zákaz aj na tieto dva dni v roku. Zároveň textácia VZN nebráni žiadať usporiadateľom rôznych kultúrnych, spoločenských a športových akcií, pri ktorých sú prvky pyrotechniky nevyhnutnou súčasťou programu o výnimku, tak ako sa to dialo a je zaužívanou praxou doteraz.

Materiál nemá dopad na rozpočet mesta. Materiál bol prerokovaný v Komisii životného prostredia, ktorá **odporúča** Mestskému zastupiteľstvu v Žiline na jeho najbližšom zasadnutí materiál schváliť.

Kategorizácia pyrotechnických výrobkov ZÁBAVNÁ PYROTECHNIKA na základe Nariadenia vlády SR 70/2015 Z.z. :

- F1 je zábavná pyrotechnika, ktorá predstavuje **veľmi nízke nebezpečenstvo** a má zanedbateľnú hladinu hluku a ktorú možno používať v obmedzených priestoroch vrátane zábavnej pyrotechniky, ktorú možno používať vo vnútri obytných budov. Zaradiť sem môžeme napríklad motýliky, prskavky, fontány, praskajúce guľôčky a rôzne bzučiaky. Túto pyrotechniku si môžu kúpiť osoby staršie ako 15 rokov.

Zábavná pyrotechnika kategórie F1 musí spĺňať tieto podmienky:

- bezpečná vzdialenosť musí byť najmenej jeden meter; bezpečná vzdialenosť však môže byť v riadne odôvodnených prípadoch menšia,
- najvyššia hladina hluku v bezpečnej vzdialenosti nesmie presiahnuť 120 dB (A, imp) alebo rovnakú hladinu hluku zmeranú inou vhodnou metódou,
- kategória F1 nesmie zahŕňať petardy, batérie petárd, zábleskové petardy a batérie zábleskových petárd,
- búchacie guľôčky kategórie F1 nesmú obsahovať viac ako 2,5 mg traskavého striebra.

- F2 je zábavná pyrotechnika, ktorá predstavuje **nízke nebezpečenstvo** a má nízku hladinu hluku a ktorú možno používať vonku v obmedzených priestoroch. Patria sem rôzne delobuchy, rakety, rímske sviece, fontány a podobne. Tieto výrobky si môže kúpiť každý, kto dovŕšil 18 rokov veku.

Zábavná pyrotechnika kategórie F2 musí spĺňať tieto podmienky:

- bezpečná vzdialenosť musí byť najmenej 8 metrov; bezpečná vzdialenosť však môže byť v riadne odôvodnených prípadoch menšia,
 - najvyššia hladina hluku v bezpečnej vzdialenosti nesmie presiahnuť 120 dB (A, imp) alebo rovnakú hladinu hluku zmeranú inou vhodnou metódou.
- F3 je zábavná pyrotechnika, ktorá predstavuje **stredne veľké nebezpečenstvo**, ktorá je určená na používanie vonku na veľkých otvorených priestranstvách a ktorej hladina hluku nie je škodlivá pre ľudské zdravie. V tejto kategórii sa nachádzajú silnejšie delobuchy, rakety a kompakty. Tieto výrobky si môže kúpiť každý, kto dovŕšil 21 rokov veku.

Zábavná pyrotechnika kategórie F3 musí spĺňať tieto podmienky:

- bezpečná vzdialenosť musí byť najmenej 15 metrov; bezpečná vzdialenosť však môže byť v riadne odôvodnených prípadoch menšia,
 - najvyššia hladina hluku v bezpečnej vzdialenosti nesmie presiahnuť 120 dB (A, imp) alebo rovnakú hladinu hluku zmeranú inou vhodnou metódou.
- F4 je zábavná pyrotechnika, ktorá predstavuje **vysoké nebezpečenstvo**, ktorú môžu používať len odborne spôsobilé osoby a ktorej hladina hluku nie je škodlivá pre ľudské zdravie, Klasifikácia Už v klasifikácii kategórií tzv. zábavnej pyrotechniky sa prízvukuje, že predstavuje rôznu hranicu nebezpečenstva a manipulácia s ňou má obmedzenia. Môžu ju tak používať len odborne spôsobilé osoby.

Používanie zábavnej pyrotechniky predstavuje pre obyvateľov mesta isté riziká v oblasti bezpečnosti obyvateľov, ohrozenia zvierat, znečistenia životného prostredia a verejných priestorov, ktoré Mestské zastupiteľstvo zohľadnilo už v roku 2016, kedy na základe schváleného dodatku k VZN došlo k zákazu používania pyrotechniky na území mesta Žilina. Keďže teraz navrhujeme ďalšiu úpravu, pre rekapituláciu uvádzame:

ĽUDIA

Hluk

Isté zdroje uvádzajú, že hluk z tzv. zábavnej pyrotechniky je často vyšší ako hluk zo štartu prúdového lietadla. Viaceré zdroje uvádzajú, že daný štart produkuje hlučnosť 140 dB až 160 dB. Hoci podmienkou používania zábavnej pyrotechniky je hlučnosť nie viac ako 120 dB. Hoci každý jednotlivý produkt má certifikáciu, že takúto hlučnosť neprekračuje, problémom je koncentrované (nárazové) používanie veľkého množstva zábavnej pyrotechniky v rovnakom čase. Jednoznačný príkladom sú oslavy Silvestra a Nového roku. V tomto momente sa potom bavíme o násobne väčšej hlučnosti, než je povolená, ktorá predstavuje riziko poškodenia sluchu u ľudí a zvierat. Podľa slov MUDr. Dzurkovej v nižšie priloženom linku, pri hlukovom zaťažení nad 80 decibelov sa organizmus bráni - stredoušné svaly sa včas stiahnu a hluk už nemá takú razanciu, preto sa bunky nepoškodia tak, aby sa nedokázali zregenerovať. Znížená počuteľnosť sa môže časom upraviť. Avšak pri náhlom traumatickom výbuchu, tresku či decibelovej smršti sa ochranné svaly nestačia stiahnuť, zmyslové bunky sú nedostatočne okysličené a definitívne odumierajú. Pri hlučnom výbuchu sa môže poškodiť nielen vnútorné ucho, preto človeku hrozí porucha sluchu až hluchota. Riziko predstavuje aj predaj necertifikovaných výrobkov, ktoré sa na našom trhu stále objavujú.

Primeraná vzdialenosť

Problémom nie len z hľadiska hluku je aj dodržiavanie „bezpečnej“ vzdialenosti pri používaní zábavnej pyrotechniky, kedy by nemalo dochádzať k poškodeniu sluchu a zároveň by nemali byť priamo manipuláciou ohrozovaní obyvatelia mesta. Pri kategórii F2 predstavuje táto „bezpečná“ vzdialenosť 8 metrov a pri kategórii F3 je to 15 metrov. Dodržať primeranú vzdialenosť v podmienkach hustej mestskej koncentrácie obyvateľstva, blízkosti jednotlivých obydľí a relatívne obmedzených verejných priestorov, je naozaj náročné, častokrát nemožné. Keďže neexistujú reálne kontrolné mechanizmy na preverenie dodržiavania opatrení „bezpečných“ vzdialeností - kontrola je vlastne nemožná, hovoríme o reálnom riziku ohrozenia obyvateľov mesta.

Úrazy

Pyrotechnické výrobky by na základe certifikácie nemali byť životu nebezpečné alebo zdraviu škodlivé. Platí to však len teoreticky a príklady použitia zábavnej pyrotechniky, ktoré dopadli katastrofami, nasvedčujú niečomu inému. Samotné bezpečnostné pokyny na pyrotechnických výrobkoch nasvedčujú tomu, že závažne ohrozujú zdravie i život ľudí. Napríklad: *Pirát je nutné hádzať do diaľky. Ihneď po zapálení petardy odhódte do vzdialenosti minimálne 10 metrov. Po troch až šiestich sekundách nasleduje silná hlasná explózia so zábleskom. Nikdy nehádzte petardy na osoby, zvieratá a iné živé a neživé objekty. Ak petarda z akéhokoľvek dôvodu zlyhá a neexploduje, počkajte 30 minút a potom ju ponorte do nádoby s vodou. Výbušná sila petárd je schopná spôsobiť vážne zranenie, ak sa petardy úmyselným alebo neúmyselným činom dostanú do blízkosti človeka. Pri neopatrnom, nešikovnom alebo neodbornom narábaní môžu horiace svetlice spôsobiť vážne popáleniny.*

Pyrotechnika je príčinou ťažkých úrazov. Ide o úrazy laikov, ale tiež zamestnancov firiem, ktoré pyrotechniku vyrábajú. Panika nastala aj na futbalovom štadióne v Turíne. Len nedávno vyšli aj takéto správy (sú priložené v zdrojovom súbore) :

Firmou na výrobu zábavnej pyrotechniky na Sicílii otriasol výbuch: Zomrelo päť ľudí

Panika v Turíně. Přes 1400 lidí se zranilo po explozi zábavní pyrotechniky, sedm osob je v kritickém stavu

A ako to bolo v Žiline? Na prelome rokov 2018 a 2019 prišlo na urgentný príjem 83 pacientov, z nich osem strávilo Nový rok v nemocnici. „Ošetrovali sme tiež popáleniny a iné rany spôsobené nesprávnou manipuláciou so zábavnou pyrotechnikou,“ povedal MUDr. Orlovský

Na prelome rokov 2019-2020 ošetrili zdravotníci na urgentnom príjme žilinskej nemocnice deväť pacientov, ktorí sa zranili pri manipulácii s pyrotechnikou. V troch prípadoch sme museli zašívajú ruku, v ďalších troch išlo o šitie tváre a traja pacienti utrpeli popálenie ruky.

Prípadov definitívneho poškodenia zdravia pri úrazoch je obrovské množstvo. Pre ich nechutnosť a hrôzostrašnosť ich neuvádzam vo vizuálnej forme.

Stres

Odpalovanie ohňostrojov, delobuchov a petárd na prelome rokov pôsobí veľmi stresujúco na občanov so zdravotnými problémami (predovšetkým psychickými), no rovnako aj na deti a seniorov. Býva častokrát spúšťačom záchvatov u epileptikov, autistov, ale aj celkom zdravých jedincov. Mnohí starší ľudia, ktorí prežili vojnu konštatujú, že silvestrovská noc im pripomína bombové útoky, ktorých boli účastníkmi a považujú túto „zábavku“ za neetické rúhanie. Deti sú vyľakané, plačú a nemôžu spať.

Smog

Zem je extrémne znečistená. Klimatické zmeny spôsobia podľa odborníkov v roku 2075 predĺženie hlavného vegetačného obdobia až o 43 dní. Nemozno tvrdiť, že na vine je pyrotechnika, predstavuje

však jednu z oblastí, ktorá sa významne podieľa na silnejúcom fenoméne znečistenia Zeme. Pyrotechnika podľa odborníkov funguje na báze využitia organickej chémie. Zmesi na ohňostroje sú pomerne zložité, ale ich základnými zložkami sú oxidovadlo a palivo, často pušný prach zložený z dusičnanu draselného, práškovej síry a uhlia. Tieto a ďalšie zložky dokazateľným spôsobom vplývajú na oslabovanie ochranného štítu Zeme pred ničivým ultrafialovým žiarením.

Za farbou ohňostrojov stojí použitie ďalších rôznych zlúčenín obsahujúcich nebezpečné kovy. Pre výrazné a jasné farby hlavne: práškový horčík (Mg), soli stroncia (Sr) a sodíka (Na), vápenaté soli (Ca), lítium (Li), meď (Cu), zlúčeniny bária (Ba), nikel (Ni), bário (Ba).

Pri spaľovaní sa z pyrotechniky uvoľňuje veľké množstvo látok znečisťujúcich ovzdušie, najmä oxid siričitý (SO_2), oxid uhličitý (CO_2), oxid uhoľnatý (CO), oxidy dusíka a tuhé častice. V splodinách z pyrotechniky sa zistili podstatne vyššie koncentrácie hliníka, bária, medi, stroncia, antimónu, olova, draslíka, mangánu a kadmia, ako sú únosné limity. Okrem toho sa po výbuchoch do ovzdušia dostávajú miniatúrne pevné častice tzv. PM10, ktoré majú vo zvýšenom množstve množstvo negatívnych dopadov, nielen na životné prostredie, ale aj na samotného človeka. zvykne vyvolávať zdravotné ťažkosti spojené s dráždením na kašeľ a podráždenými či poškodenými očami. Koncentrácia častíc PM10 na Silvestra na prelome rokov 2018/2019 sa vyšplhala v niektorých slovenských mestách z cca 30 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ až na 329 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Povolený limit bol prekročený mnohonásobne. Počas oslavy Silvestra a približne hodinu po oslave príchodu Nového roka sa vo vzduchu vznáša nepríjemný šedý opar, ktorý u mnohých ľudí vyvoláva dráždivý kašeľ a začervenanie očí. Častočky tohto dymu obsahujú nedokonalo vyhorené palivo a oxidy kovov, ktoré sa v pyrotechnike nachádzajú. Vdychovaním takejto zmesi spalín so vzduchom sa jedovaté zložky dostávajú do ľudského organizmu. Prostredie zamorené dymom zo svetlíc a dymovnic je hromadným ohrozením, ktoré si málokto uvedomuje. Hromadné ohrozenie je kvalifikované ako trestný čin.

ZVIERATÁ

V dôsledku výbuchov ohňostrojov, delobuchov, svetlíc a petárd trpia nielen domáce, ale aj lesné zvieratá. Majú citlivejšie zmysly než ľudia a intenzívnejšie reagujú na optické, ako aj na akustické prejavy. Silvestrovské ľudské zábavky im spôsobujú obrovský šok. Výbuchy im môžu okrem poškodenia sluchu a zraku spôsobiť popáleniny, ťažké zranenia a smrť. Domáce zvieratá - psy a mačky v panike utekajú, pričom môžu skončiť pod kolesami áut alebo sa definitívne stratiť. Pyrotechniku si tiež môžu pomýliť s hračkou. Následky bývajú tragické. U nás bol zaznamenaný napríklad prípad, kedy vyľakaný pes vyskočil z 11-teho poschodia. Viacero domácich zvierat vplyvom šoku z pyrotechniky uhynulo. V zimnom čase sú zvieratá v prírode v pokojovom režime, pretože si šetria energiu, aby prežili. Pyrotechnikou vydesené divo žijúce zvieratá opúšťajú teritória a úkryty, narážajú do stromov s ťažkými zraneniami a môžu sa rovnako stať obeťou dopravnej nehody. U gravidných cicavcov môžu výbuchy spôsobiť potrat. Zmätené vtáky tiež narážajú do budov či drôtov elektrického vedenia a hynú. Počas Silvestra bolo zaznamenané blúznivé až samozničujúce chovanie vysokej zveri v lesoch. Vo vysokohorskom prostredí, ktoré so svojimi údoliami a skalnými stenami poskytuje výborné podmienky na šírenie akustických vln, výbuchy a záblesky spôsobené zábavnou pyrotechnikou prenikajú na veľké vzdialenosti. Napríklad u zákonom chráneného živočícha, ako je Kamzík vrchovský tatranský, môže nadmerný hluk v podobe výbuchov umocnený efektom odrazov od skalných útvarov spôsobiť stres s následkom nekontrolovaného správania sa. Dôsledkom stresového konania je často útek čriedy kamzíkov do lavínových terénov, kde v prípade odtrhnutia lavíny hrozí riziko úhynu celej čriedy,

Príklady:

Americkým veterinárom sa podarilo odhaliť príčiny záhadnej smrti niekoľko tisíc drozdov. Smrť vtákov bola podľa tamajších doktorov s najväčšou pravdepodobnosťou dôsledkom ich strachu z hluku pochádzajúceho zo zábavnej pyrotechniky, ktorú obyvatelia malého Arkansaského mestečka Beebe odpaľovali pri príležitosti osláv Nového roka. Na mnohých webových stránkach sú zobrazené poškodenia zdravia a života rôznych zvierat.

Väčšiu štúdiu robili švajčiarski ornitológovia na Ženevskom a Bodamskom jazere, kde sa zameriavali na vplyv silvestrovského ohňostroja na vodné vtáctvo. Odborníci potvrdili pokles vtáctva medzi 31. decembrom a 1. januárom na približne polovicu. Vtáctvo mohutne opúšťalo hlučné miesta a hľadalo pokojnejšie územia, pričom odlet z rušivých miest bol masívny – v priebehu niekoľkých minút opustilo lokalitu až 4000 vtákov. Každý rok okolo Vianoc a Silvestra badať dočasný úbytok vtákov zo zhromaždisk v mestách a v ich okolí. Markantný je napríklad aj masívny presun zimujúcich husí v počte niekoľko desaťtisíc jedincov zo známeho zimoviska v meste Tata v Maďarsku neďaleko slovenských hraníc v dôsledku plašenia nocujúcich krdľov ohňostrojmi. V Prahe zabíjal novoročný ohňostroj labute, ktoré padali medzi ľudí.

VEREJNÉ PRIESTORY

Neporiadok, ktorý zanecháva po sebe silvestrovská noc je evidentný a nepopierateľný. Často ho vidieť v meste Žilina ešte aj vo februári či marci. Svedčí o nezodpovednosti tých, ktorí sa takouto „zábavkou“ realizujú počas silvestrovskej noci. V každom prípade odstránenie tohto neporiadku zvyšuje finančné náklady samospráv.

POŽIARE

Titulky článkov z minulých období hovoria za všetko. Na konci materiálu sú linky na kompletne články.

Hasiči mali počas Silvestra 130 výjazdov, zasahovali najmä pri požiaroch

Nebezpečná novoročná zábava: Hasiči zasahovali pri požiaroch spôsobených pyrotechnikou

Pyrotechnika môže spôsobiť požiar, varujú hasiči

Pri požiaroch spôsobených zábavnou pyrotechnikou zasahovalo 73 hasičov

Hasiči uskutočnili počas Silvestra vyše sto výjazdov, desiatky požiarov zapríčinila pyrotechnika

Na prelome rokov 2019/2020 to bolo takto:

Hasiči absolvovali počas Silvestra až do rána do 7.00 hod. 138 výjazdov. Najčastejšie zasahovali pri požiaroch, a to 100 - krát, k technickým udalostiam rôzneho charakteru boli vyslaní 34 - krát (z toho zasahovali pri 15 dopravných nehodách), pri ekologickej udalosti zasahovali 4-krát. Z celkového počtu požiarov bolo 56 spôsobených zábavnou pyrotechnikou, pričom najviac takýchto požiarov vzniklo v Bratislavskom (19) a Trnavskom kraji (11). Oproti minulému roku stúpol počet požiarov, a to až o 19 prípadov, naopak klesol počet výjazdov k technickým udalostiam, a to o 14 prípadov. Počet požiarov spôsobených zábavnou pyrotechnikou stúpol o 17 prípadov. Celkom pri spomínaných udalostiach zasahovalo 234 príslušníkov HaZZ.

ZLÝ PRÍKLAD DEŤOM

Horeuvedené dôvody poukazujú na to, že používanie takzvanej zábavnej pyrotechniky je v podstate násilím páchanom na ľuďoch, zvieratách a prírode všeobecne a spôsobuje ohrozenie a ničenie životného prostredia.. Viesť deti k takejto „zábave“ a podporovať ich v tom je hlboko neetické a nerešpektujúce život okolo nás.

DELOBUCHY, PETARDY ANI OHŇOSTROJE NIE SÚ TRADÍCIOU A NEDOVOĽME, ABY SA ŇOU STALI

Boli časy, keď sme Nový rok vítali pokojne a v tichosti napríklad s prskavkami. Drsné a hlučné privítanie Nového roka cez delobuchy, petardy a ohňostroje k nám prišlo paradoxne až po Nežnej revolúcii. Z dôvodov uvedených v dokumente hore je viac ako nutné, aby sme urobili všetko preto, aby sa takéto necitlivé a škodlivé konanie u nás nezakorenilo. Práve naopak, je potrebné tento agresívny spôsob osláv Nového roka bez akéhokoľvek rešpektu k životu okolo nás u nás úplne odstrániť.

FINANCIE OSOBNÉ I VEREJNÉ

Vyhadzovanie financií na tento druh ľudskej zábavy, ktorý vzápätí znehodnocuje životné prostredie, zdravie a ohrozuje život živých bytostí je nemorálne. V tomto prípade sú financie použité na pyrotechniku do slova a do písmena vyhodené do vzduchu a navyše k tomu so statusom jeho ničenia. Princípne rovnakou kapitolou sú mestské ohňostroje. Ich používanie plytvá verejnými financiami na poškodzovanie životného prostredia a zdravia ľudí. Ak ktokoľvek, a teda jednotlivec alebo akékoľvek zoskupenie ľudí disponuje prebytkom financií, je možnosť použiť ich na ochranu prírody alebo charitatívne účely.

VYMOŽITEĽNOSŤ

Pristihnúť konkrétne osoby pri páchaní priestupku nedodržania VZN je náročné. Avšak každý jeden človek, či skupina ľudí, ktorí budú rešpektovať VZN budú prínosom pre ochranu zdravia človeka, zvierat a ochranu životného prostredia. Aj týmto spôsobom sa ľudia postupne posunú na ceste k environmentálnej gramotnosti všeobecne. Akceptovanie zákazu v praxi určite nepríde naraz, na to sa treba pripraviť. V Bratislave má porušovanie klesajúcu tendenciu. Podľa dostupných údajov mestská polícia na prelome rokov 2016/2017 prijala na 171 podnetov na čísle 159. O rok neskôr to bolo 68 podnetov. Link k článku je k dispozícii na konci materiálu. Postoj pána náčelníka Mestskej polície v Žiline Petra Mišejku je prílohou tohto materiálu.

AKO TO FUNGUJE V INÝCH MESTÁCH?

MODERNÉ MESTÁ ČI OBCE ZAKAZUJÚ NIELEN PYROTECHNIKU, ALE ODMIETAJÚ DOKONCA AJ OHŇOSTROJE:

Niekoľko titulkov:

Bratislava - Bratislava zakázala pyrotechniku, zákaz platí i na Silvestra

Nitra - V Nitre nebude ohňostroj, ľudia majú Nový rok privítať výlučne s tradičnými prskavkami

Brno - Silvestr bude v centru Brna bez ohňostroje! Petardy nahradí laserová show.

Praha - Novoroční ohňostroj už v Praze nebude. Město místo něj nabídne videomapping

Mníchov - Böller-Verbot in München: Stadt will Silvester-Feuerwerk einschränken

Rím - V Ríme zakázali silvestrovské ohňostroje pod hrozbou pokuty

Benátky, Miláno - Italská města zakazují pyrotechniku. Kvůli bezpečnosti i zvířatům

Miláno, Paríž - Evropská velkoměsta zakázala pyrotechniku! Přidáme se?

Innsbruck - Zákaz však platí pre celé Tirolsko. Jeho porušenie sa trestá pokutou okolo 7500 eur alebo odňatím slobody na štyri týždne

ZHRNUTIE

Prečo má byť v meste Žilina celoročný zákaz používania takzvanej zábavnej pyrotechniky?

- lebo slovenská legislatíva umožňuje samosprávam rozhodnúť o úplnom zákaze
- lebo chceme chrániť zdravie ľudí pred smogom, hlukom a úrazmi
- lebo chceme chrániť život a zdravie zvierat
- lebo chceme chrániť ovzdušie
- lebo sa chceme vyhnúť požiarom
- lebo chceme mať poriadok na verejných priestoroch

- lebo nechceme ísť zlým príkladom deťom
- lebo chceme zabrániť vyhadzovaniu financií na poškodzovanie života okolo nás
- lebo občania žiadali zákaz pyrotechniky petíciou už v minulom volebnom období
- lebo Žilina sa hrdí titulom Zelené mesto
- lebo chceme, aby Mesto Žilina bolo ďalším príkladom a inšpiráciou pre iné mestá
- lebo náčelník Mestskej polície podporuje celoročný zákaz používania pyrotechniky
- lebo odborníci na životné prostredie hovoria NIE zábavnej pyrotechnike

PRÍLOHY

- 1) Vyjadrenie náčelníka Mestskej polície Petra Mišejku. Správa o vplyve používania zábavnej pyrotechniky na stav verejného poriadku.
- 2) Vyjadrenie Ing. Andreja Vidru
- 3) Vyjadrenie ekoložky Mgr. Zuzany Pčolovej

1) SPRÁVA O VPLYVE POUŽÍVANIA ZÁBAVNEJ PYROTECHNIKY NA STAV VEREJNÉHO PORIADKU

V zmysle platného VZN mesta Žilina č. 4/2016, ktorým sa dopĺňa VZN č. 15/2009 o udržiavaní všeobecnej čistoty, ochrany zelene a poriadku na území mesta Žilina, je na území mesta zakázané používať pyrotechnické výrobky kategórie F2 a F3 s výnimkou 1.1. a 31.12. príslušného kalendárneho roka.

Kategorizácia zábavnej pyrotechniky pyrotechniky v zmysle § 4 ods. 2 písm. a) bod 2. a 3. nariadenia vlády SR č. 70/2015 Z. z. o sprístupňovaní pyrotechnických výrobkov na trhu:

F1 – zábavná pyrotechnika - nízke nebezpečenstvo / zanedbateľnú hladinu hluku – prskavky, fontánky, praskajúce guľôčky, fontánky .

F2 – zábavná pyrotechnika - nízke nebezpečenstvo / nízka hladina hluku / používanie vonku – predaj od 18 rokov – delobuchy, rakety, rímske sviece.

F3 – zábavná pyrotechnika – stredne veľké nebezpečenstvo / hladina hluku nie je škodlivá pre ľudské zdravie / Používanie na veľkých otvorených priestranstvách – predaj od 21 rokov – silnejšie delobuchy a rakety.

F4 – zábavná pyrotechnika – vysoké nebezpečenstvo – používať ju môžu iba odborne spôsobilé osoby.

Používanie zábavnej pyrotechniky prináša bezpečnostné riziká a práve počas dní 1.1. a 31.12. príslušného kalendárneho roka sa znásobujú.

Ide o negatívny vplyv nie len na stav verejného poriadku, ale aj o potenciálne ohrozenie života, zdravia a majetku obyvateľov. Neopomenuteľným je vplyv na životné prostredie, čistotu ulíc a verejných priestranstiev a nebezpečenstvo vzniku požiarov. Najzraniteľnejšou kategóriou dotknutých obyvateľov sú deti, ktoré často využívajú pyrotechniku v rozpore s návodom. Experimentujú s účinnosťou zábavnej pyrotechniky na rôznych predmetoch, vrátane sklenených fliaš, v rôznych nádobách a verejno-prospešných zariadeniach, čím neuvážene zvyšujú účinok pyrotechniky a nebezpečenstvo pre seba a okolie.

Používanie zábavnej pyrotechniky pôsobí aj na výkon policajno-bezpečnostného orgánu mesta – mestskej polície vo forme konkrétnych oznamov, preverení a zákrokov. Rizikom je aj potenciálny vplyv na funkcie zabezpečovacích systémov a ústrední zabezpečujúcich signalizáciu (PCO), kedy môže v prípade silnejších explózií dôjsť k detekcii narušenia chráneného objektu.

V dňoch 31.12.2018 a 1.1.2019 prijala Mestská polícia Žilina 12 telefonických dotazov na používanie zábavnej pyrotechniky. Vzhľadom na nariadením tolerované používanie, boli oznamovatelia poučení o účinnosti platného VZN. Miesta oznamov boli samozrejme skontrolované za účelom ochrany osôb a majetku. Za zmienku stoja štyri prípady zo silvestrovskej noci, počas ktorých sa jednalo o zhadzovanie zábavnej pyrotechniky z balkóna na miesto výskytu osôb, hádzanie zábavnej pyrotechniky medzi ľudí z balustrád, požiar smetnej nádoby a poškodenie poštovej schránky následkom používania zábavnej pyrotechniky. Mestská polícia eviduje tiež oznamy ohľadom úteku alebo naopak, nálezov vystrašených psov.

V dňoch 31.12.2019 a 1.1.2020 prijala operačné stredisko 13 telefonických oznamov a dotazov týkajúcich sa používania pyrotechniky. V prípade oznamov, kedy sa jednalo o domnelé používanie zábavnej pyrotechniky ohrozujúce majetok, boli na mieste zistené osoby hliadkami poučené o bezpečnom používaní pyrotechniky. Poškodenie akéhokoľvek majetku nebolo zistené. K mimoriadnym prípadom a detekcii narušenia chránených objektov PCO nedošlo. V súvislosti s dopadom na chov a držanie psov, prijala operačné stredisko jeden oznam týkajúci sa kolapsu psa, ktorému majiteľ zabezpečil veterinárnu starostlivosť.

Záver, stanovisko MP k celoročnému zákazu:

Stanovisko MP Žilina a mňa ako náčelníka je jednoznačné. Celoročný zákaz má opodstatnenie, pretože bilancia každý rok je pre každého, aj laika evidentná. Požiare, úrazy, poškodenie majetku, sťažnosti občanov, znečistenia verejných priestranstiev, stres pre ľudí a zvieratá a žiaľ aj smrť zvieratá – psa (medializovaný prípad zo Žiliny), pre extrémny syndróm stresu zo zvuku petardy. Iný prípad sa týkal kolapsu psa, ktorému majiteľ zabezpečil veterinárnu starostlivosť. Samozrejme, že zákaz a hroziace sankcie neodradia všetkých, ale časť to eliminuje určite automaticky, pretože ak je niečo zakázané, dostáva sa to do povedomia občanov. Masírovanie verejnej mienky a osвета zohrávajú nemalú úlohu v takomto procese. Podobné je to s vypúšťaním lampiónov. Z roka na rok je vypúšťaní menej.

Súčasťou problematiky je aj dostupný legálny predaj pyrotechniky. Zákon dovoľuje obci zakázať používanie niektorej kategórie pyrotechniky, ale nie jej predaj. Ale ak bude veľký tlak zdola, že samospráva zakáže používanie zábavnej hlučnej pyrotechniky, pochopí aj zákonodarcu, že keď sa nepoužíva, tak načo ju predávať. Je to prvý krok, ktorý môže samospráva urobiť. A Žilina nebude prvá, po vzore Bratislavy sa určite pridajú ďalšie. Nie je to otázka moderného mesta, ale zdravého rozumu. Dáme občanom väčšiu silu, že aj samospráva je na ich strane.

Na záver dodám, že každý z telefonátov na porušenie zákona, resp. VZN k vzhľadom k používaniu pyrotechniky sa v teréne okamžite preverujú. Nie vždy sa však podarí pristihnúť konkrétnu osobu priamo pri páchaní samotného priestupku. Treba si uvedomiť, že od prijatia telefonického oznámenia až po jeho samotné preverenie v teréne ubehne istý čas a aj samotné odpálenie pyrotechnických výrobkov trvá len niekoľko málo sekúnd, resp. sa nedá spoľahlivo zistiť alebo preukázať, napr. hádzanie petárd z balkónov a pod. Pred policajtom nikto petardu nehodí... Upozorňujem, že aj keď štatistika v takýchto prípadoch nebude priaznivá, neznamena to automaticky, že to nemá zmysel. Práve naopak, ako som spomenul vyššie, cesta k náprave bude trvať možno dlhšie, ale v kombinácii s osvetou a sankciami možno očakávať reálny cieľ.

vr. kom. Peter Mišejka, náčelník MP Žilina

2) Ing. Andrej Vidra

Nemyslím si, že tento druh pyrotechniky produkuje zábavu, preto budem tento prívlastok, dávať do úvodzoviek. Na problém sa pozerám v dvoch rovinách, v rámci mojej profesie a aj ako otec malého syna, ktorý sa počas decembra a časti januára pravidelne s plačom budil, keďže niektorí jedinci si musia liečiť svoje komplexy práve používaním „zábavnej“ pyrotechniky, a to hlavne vtedy, keď to má pre nich najväčší efekt, v noci. Pozerám sa na to ako na zbytočné zlo, ktoré spôsobuje stresové situácie u voľne žijúcich živočíchov, domácich zvierat a používaním tohto druhu pyrotechniky sa do ovzdušia dostáva aj veľké množstvo a široká paleta škodlivých a nebezpečných látok. Najväčšie ohrozenie však táto „zábava“ predstavuje pre voľne žijúce živočíchy a práve v období zimných mesiacov, kedy sú najviac zraniteľné a aj výskyt mortality je najvyšší. Keďže sa najviac tejto pyrotechniky používa v obývaných oblastiach, hlavne vo väčších aglomeráciách, toto ohrozenie je ešte väčšie, lebo niektoré druhy voľne žijúcich vtákov sa z dôvodu lepšej dostupnosti potravy počas zimných mesiacov viac približujú k ľudským obydliam. Ako príklad môžem uviesť sýkorky, prirodzená mortalita v prvom roku života, hlavne počas zimovania môže, byť až 80 %, keď k tomu pridáme „zábavnú“ pyrotechniku, tak sa približujeme až k 100 % úhynov mláďat. Vtáctvo totiž na prečkanie nočných mrazov potrebuje hlavne pokoj, to malé množstvo energie, ktoré dokáže získať z mála potravy, ktoré je v týchto mesiacoch dostupné, stačí akurát na prečkanie noci s našuchorením perím a v pokoji, bez pohybu. Pri takom brutálnom ataku, akým pre vtáky používanie tejto pyrotechniky je, dochádza k niekoľko hodinovému chaotickému lietaniu a prelietavaniu s fatálnymi následkami. Stresové situácie táto „zábava“ spôsobuje aj domácim zvieratám, hlavne psom a mačkám, keďže majú oveľa citlivejší sluch ako ľudia a hluk pre nich znamená priamu hrozbu a dôvod na paniku. Rovnako negatívne táto pyrotechnika pôsobí aj na ľudí, hlavne na

malé deti, starých ľudí, prípadne chorých ľudí, ktorí majú problémy s kardiovaskulárnym systémom, prípadne nejaké neurologické alebo psychické ochorenie. Som si takmer istý, že počas tohto obdobia dochádza častejšie k prejavom spomínaných ochorení, prípadne ku komplikáciám, ktoré môžu byť aj život ohrozujúce. Žiaľ, dostupnosťou, sortimentom a aj nízkou cenou sa používanie pyrotechniky stáva masovým a počas dlhého, niekoľko týždňového, až niekoľko mesačného obdobia. Riešenie vidím v zákaze predaja tohto nezmyslu, ale na to už mesto kompetencie nemá, musela by to upraviť národná legislatíva. Na podporu toho zákazu momentálne prebieha petícia, http://www.peticie.com/zakaz_predaja_zabavnej_pyrotechniky_okrem_prskaviek_a_konfiet Podobné zákazy a obmedzenia sú dnes už realitou v krajinách ako Rakúsko, v niektorých mestách, oblastiach Talianska, Francúzska a ďalších.

3) Mgr. Zuzana Pčolová

Zamyslenie o spôsobe víťania nového roka

Mgr. Zuzana Pčolová

Vlastne ani neviem kedy k tomu presne došlo, či to bolo odrazu, alebo postupne, ale zrazu sme si prestali vážiť životné prostredie, hodnotu človeka, prírodu, prosto „obyčajné“ veci. To, čo sa nás bytostne dotýka je príroda okolo nás, nedá sa totiž poprieť, že sme jej súčasťou a ona je súčasťou nás a bez nej nebudeme mať žiadnu šancu na prežitie. K tejto úvahe ma prinútil smútok, ktorý prežívam už niekoľko rokov na prelome starého a nového roka. Ako jeden rok strieda druhý pociťujem čoraz väčšiu obavu, čo nás čaká. Toto obdobie totiž trávim so svojou rodinou vždy uprostred prírody v chránenom území. O to nepochopiteľnejšie sa mi zdá, že sa pred zábavnou pyrotechnikou nedá utiecť ani tam.

Po tejto hlučnej a zadymenej noci zver pobehuje zmätene, dochádza k úmrtiam väčších i menších zvierat. Za posledné roky hynú spevavce enormnou rýchlosťou, na čo upozorňujú aj ornitológovia, stav je alarmujúci. Nerozumiem, vôbec nerozumiem, že stále riešime otázky znečistenia, zmeny klímy a nie sme schopní prestať s takýmto nezmyselným nezodpovedným správaním, zimné obdobie je pre zver zaťažkávajúcou skúškou, málo potravných zdrojov, sťažený pohyb v teréne a do toho neočakávané hlukové a svetelné „efekty“, znečistené ovzdušie, chemikálie uvoľňujúce sa do vzduchu, pôdy a vody a v neposlednom rade ohromný neporiadok. Asi som naivná, keď som si myslela, že ľudia tretieho milénia sa budú správať zodpovednejšie voči prostrediu, od ktorého sú priamo závislí. Pokiaľ neprestaneme s touto smrtiacou zábavkou, je pokrytecké hovoriť o nejakej ochrane prírody, životného prostredia a klímy.

Niekoľkokrát som sa pokúšala situáciu riešiť prostredníctvom polície, ktorá je v zmysle platnej legislatívy povinná konať, ale bezvýsledne, policajti vôbec nie sú oboznámení so zákonmi a nevedia ako majú konať aj v prípade, že vinník je známy. Myslím si, že nado všetko je prevencia, environmentálna výchova na školách i mimo nich by mala dostať konečne praktický rozmer.

Kto všetko sa podieľa na tomto hromadnom nešťastí? Ja to vidím veľmi jednoznačne, tí ktorí neriešia, že sa v chránených územiach porušuje zákon, tí čo vyrábajú, distribuujú a predávajú zábavnú pyrotechniku, tí čo ju kupujú a nezmyselne strieľajú, tí čo majú dbať na dodržiavanie zákona, tí čo ...

Preto vyzývam všetkých kompetentných, aby sa zamysleli a začali konať - ministerstvo životného prostredia, všetky inštitúcie štátnej ochrany prírody, mimovládne organizácie, slušní ľudia, prosím pomôžte. Stále nerozumiem prečo vlastne víťame nový rok v časoch, kedy sa planéta zvíja v křkoch takýmto brutálnym spôsobom.

ZDROJE:

<https://primar.sme.sk/c/3070114/vybuchy-zabavnej-pyrotechniky-poskodzuju-sluch.html>

<http://www.ozz.sk/files/Podcenovane%20nebezpecenstvo%20hluku!.pdf>

<https://www.interez.sk/dovody-preco-sa-pocas-silvestra-vykaslat-na-zabavnu-pyrotechniku/>

https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/ohnostroje-rachejtle-petardy-ptaci_1812281155_jab?fbclid=IwAR2bNnjO07fqpCgNs0NjjXaD44ID4NNptb4p1Eh88Od-LmRc5B9rvxVPJxmY

https://mysmezeny.sk/2019/12/pes-ktoreho-vystrasili-vybuchy-pyrotechniky-vyskocil-z-11-poscho-dia/?fbclid=IwAR1mDVRONVkfzAQu8HogQ4g-TZkhngG2rQoW_w7hMawLrS6ZLq3IxUm6Jsg

<https://spravy.pravda.sk/svet/clanok/236944-tisice-drozdov-ktore-spadli-z-neba-na-silvestra-v-ar-kansase-zabil-ich-vlastny-strach/>

<https://www.dravce.sk/web/index.php/en/infopanel/tlacove-spravy/r-2015/1118-ohnostroje-su-ne-bezpecne-pre-vtactvo-predideme-tomu-dodrziavanim-pravidiel>

<https://www.dravce.sk/web/index.php/en/infopanel/tlacove-spravy/r-2015/1117-rozumne-pouzitie-pyrotechniky-pomoze-vtakom-prezit-pokojne-vianoce>

https://www.zilina.sk/prispevky/10996/vo-fnsp-zilina-pocas-sviatkov-osestrili-ludi-pre-nadmernu-konzumaci-alkoholu-aj-rany-po-pyrotechnike?utm_source=email&utm_medium=newsletter&utm_campaign=03_01_2019

<https://www.interez.sk/ohnostroje-na-silvestra-prudko-znecistili-vzduch-toto-slovenske-mesto-do-padlo-uplne-najhorsie/>

https://benesovsky.denik.cz/zpravy_region/pyrotechnika-na-mikulase-je-hrozbou-pro-zvirata-20141205.html

https://www.denik.cz/z_domova/pri-novorocnim-ohnostroji-v-praze-umiraly-labute-20130103.html

https://mysmezeny.sk/2019/12/psikovi-sa-zastavilo-srdce-po-tom-ako-vonku-zacali-buchat-petardy-zomrel-v-naruci-svojho-majitela/?fbclid=IwAR3Gct3RQ6aC5paJ0-waKRP_XEZW0-MYS7_YjT8yP_cYQ81R5dqp4GJEvWus

<https://www.insurancejournal.com/news/national/2018/07/02/493945.htm>

<http://spolecnostprozvirata.cz/kampane/stopzabavni-pyrotechnice/>

<https://spis.korzar.sme.sk/c/22288053/v-tatrach-vyzyvaju-k-oslavam-bez-petard-a-ohnostrojo.html>

https://news.sky.com/story/fireworks-inquiry-considers-case-for-banning-sales-to-public-11651321?fbclid=IwAR18ZLVokZ6Un40felp_xcEAoDIWpGmt6u4HLAztX0jPDvV2LsDxquaLL84

<https://sport.ceskatelevize.cz/clanek/fotbal/liga-mistru/panika-v-turine-pres-1400-lidi-se-zranilo-po-explozi-zabavni-pyrotechniky-sedm-osob-je-v-kritickem-stavu/5bd774a60d663b6fe86aaded>

<https://www.cas.sk/clanok/912435/firmou-na-vyrobu-zabavnej-pyrotechniky-otriasol-vybuch-zom-relo-pat-ludi/>

<https://sport.ceskatelevize.cz/clanek/fotbal/liga-mistru/panika-v-turine-pres-1400-lidi-se-zranilo-po-explozi-zabavni-pyrotechniky-sedm-osob-je-v-kritickem-stavu/5bd774a60d663b6fe86aaded>

<https://dennikn.sk/blog/1121833/pyrotechnika-na-futbal-nepatri/>

<https://spravy.pravda.sk/domace/clanok/496913-pri-poziaroch-sposobenych-zabavnou-pyrotechnikou-zasahovalo-73-hasicov/>

<https://www.topky.sk/cl/10/1762145/Nebezpecna-novorocna-zabava--Hasici-zasahovali-pri-poziaroch-sposobenych-pyrotechnikou>

<https://www.webnoviny.sk/pyrotechnika-moze-sposobit-poziar-varuju-hasici/>

<https://www.aktuality.sk/clanok/653149/pri-poziaroch-sposobenych-zabavnou-pyrotechnikou-zasahovalo-73-hasicov/>

<//www.finreport.sk/agenturne-spravy/hasici-uskutocnili-pocas-silvestra-vyse-sto-vyjazdov-desiatky-poziarov-zapricinila-pyrotechnika/>

<https://www.sueddeutsche.de/muenchen/muenchen-verbot-feuerwerk-innenstadt-1.4536476>

https://www.lidovky.cz/domov/praha-nebude-mit-novorocni-ohnostroj-kvuli-hluku-a-zivotnimu-prostredi-nahradi-ho-videomapping.A190807_153417_In_domov_form?

<https://tn.nova.cz/clanek/zpravy/zajimavosti/francouzi-a-italove-zakazali-ve-mestech-petardy-mame-se-pridat.html?fbclid=IwAR14qGfdxBZtDfmg8EVJ33-4uElxqGB2WtrXDu97MNMioG8TGhXQ1gDsz-w>

<//www.finreport.sk/agenturne-spravy/hasici-uskutocnili-pocas-silvestra-vyse-sto-vyjazdov-desiatky-poziarov-zapricinila-pyrotechnika/>

MATERIÁL

Mesto Žilina na základe samostatnej pôsobnosti podľa článku 68 Ústavy Slovenskej republiky a podľa a § 4 ods. 3 písm. g), h), n), § 6 ods. 1 a § 11 ods. 4 písm. g) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších zmien a doplnkov a § 53 ods. 2 zákona č. 58/2014 Z. z. v znení neskorších predpisov vydáva toto

Všeobecne záväzné nariadenie

č. .../2020,

ktorým sa dopĺňa všeobecne záväzné nariadenie č. 15/2009 o udržiavaní všeobecnej čistoty, ochrany zelene a poriadku na území mesta Žiliny

ČI.I

Všeobecne záväzné nariadenie č. 15/2009 o udržiavaní všeobecnej čistoty, ochrany zelene a poriadku na území mesta Žiliny v znení všeobecne záväzného nariadenia č. 20/2011 a všeobecne záväzného nariadenia č. 4/2016 sa dopĺňa takto:

1. V článku 6 prvej časti sa odsek 11 nahrádza nasledovným znením:
11. Z dôvodu ochrany verejného poriadku sa zakazuje na území mesta používať pyrotechnické výrobky kategórie F2 a F3. Mesto Žilina môže udeliť výnimku v zmysle zákona.
2. Ostatné ustanovenia všeobecne záväzného nariadenia č. 15/2009 o udržiavaní všeobecnej čistoty, ochrany zelene a poriadku na území mesta Žiliny v znení všeobecne záväzného nariadenia č. 20/2011 a všeobecne záväzného nariadenia č. 4/2016 ostávajú naďalej v platnosti a nezmenené.

ČL II

1. Toto všeobecne záväzné nariadenie bolo schválené Mestským zastupiteľstvom v Žiline dňa
2. Toto všeobecne záväzné nariadenie nadobúda účinnosť 15. dňom od vyvesenia na úradnej tabuli mesta t. j. od

Mgr. Peter Fiabáne
primátor mesta Žilina